

Del 19 al 28 de setembre, Sant Sebastià viurà una nova edició del seu Festival Internacional de Cinema, un esdeveniment consolidat i proper als donostiarres, que ha aconseguit trobar la seua identitat: el risc.

Donostia, una ciutat de cine

Donostia es vestirà de gala entre els dies 19 i 28 de setembre amb l'inici de la quaranta-quatre edició del Festival Internacional de Cinema, una de les manifestacions culturals i socials més esperades pel públic de Sant Sebastià durant l'any.

Ja queden poques hores perquè s'encenguen els focus, s'obrija el teló i comencen a desfilar pel passadís que separa l'hotel María Cristina del teatre Victoria Eugenia les estrelles del cel-luloide; allí on el riu Urumea, vestit amb les millors gales per a l'ocasió, lliura les seues dolces aigües al mar Cantàbric. Els guipuscoans esperen amb deler el desembarcament de les darreres novetats cinematogràfiques, volen ser participants d'una convocatòria cultural que transcendeix de l'àmbit cinematogràfic i que els converteix en il·lustres espectadors d'excepció. El Festival de Cinema de Sant Sebastià, en els seus orígens, no és un esdeveniment premeditat producte de la gran passió dels donostiarres de mitjan segle pel cinema, sinó que és més aviat fruit dels "interessos turístics, mercantils i burgesos" —com reconeix el director de cinema basc Antxon Eceiza— d'uns comerciants agosarats que pretenien allargar la temporada estival en la seua ciutat. No era tant amor al setè art com l'amor a augmentar el seu poder adquisitiu el fet que els va animar a convocar el 1953 la primera Setmana Internacional de Cinema. Podia haver estat igualment un certamen internacional de cançons o un festival de moda. Optaren pel

cinema. Ha plogut molt des d'aquell 21 de setembre de 1953, quan Francisco Rabal i Julita Martínez van ser elegits millors actors i *La guerra de Dios*, de Rafael Gil, millor pel·lícula. Hitchcock, Douglas, Lollobrigida, Hepburn, Sarandon, Deneuve, Gibson... Els gran d'ahir i d'avui del cel-luloide han passejat les seues pel·lícules i premis per Donostia durant

El festival, que va nàixer al 1953, va ser fruit dels interessos dels comerciants que pretenien allargar la temporada estival.

aquests llargs 44 anys de festival. Sempre a l'ombra de Canes, Berlín o Venècia, la història del Festival de Sant Sebastià és, entre altres aspectes, la història d'un desig per trobar un forat en aquest complex món del setè art, d'aconseguir una identitat pròpia que, lluny de competir amb els grans festivals —ben aviat va entendre que no era pas aquest els seu camí— el permetera navegar sobre les aigües del cel-luloide amb personalitat pròpia.

Instrument de Franco. Durant els primers vint anys, com qualse-

vol altra convocatòria artística o professional a l'estat espanyol, va ser la finestra que obria a l'exterior el règim del general Franco, un altre fòrum que la dictadura feia servir per mostrar el seu rostre maquillat. Antxon Eceiza ens trasllada als temps de la transició, afirmant que el festival fou un dels àmbits on més fàcilment es va poder comprovar el canvi entre dues etapes. Era una finestra que llavors ja permetia observar les inquietuds culturals, socials i polítiques de països com ara Polònia, Txecoslovàquia, Itàlia, etc., un fet que difícilment era possible a través dels canals habituals de l'època. Sant Sebastià aprengué aviat a conviure amb un munt d'obstacles: d'una banda, l'absència d'una normalitat política en l'estat —en principi solament en l'estat, més tard en el seu interior—, la gran ombra dels tres festivals europeus veïns, les dates apropiades, la falta d'instal·lacions adequades i, després, ja entrada la democràcia, la manca de definició del model de festival, o la seua identitat, en un poble amb una gran fragilitat i inestabilitat social i política. Moltes preguntes voletejaven sobre l'espessa boira donostiarra, com ens recorda Mariano Ferrer, durant anys cap de premsa del certamen: per a què i per a qui és el festival?, ha de formar part del fet cultural basc? Eceiza, autor, entre altres films, de *Tierras de humo*, ens aclareix com quedà tot: "no és un festival de cinema basc, ni un festival basc de cinema; és un festival internacional de cinema que es fa a Sant Sebastià".

KARLOS KORBELLA

Dalt, a l'esquerra, Susan Sarandon. A la seua dreta, Catherine Deneuve. Baix, Mel Gibson. L'edició del festival de l'any passat va reunir, com ja és habitual, una munió d'estrelles del cel·luloide.

FITXA DEL FESTIVAL

Pel·lícules per a tots els gustos

El Festival Internacional de Cinema de Donostia d'enguany presenta disset pel·lícules en la secció oficial, quatre de les quals han estat produïdes a l'estat espanyol: *Taxi*, de Carlos Saura, *Bwana*, d'Imanol Uribe, *Tu nombre envenena mis sueños*, de Pilar Miró i *El ultimo viaje de Robert Rylands*. Hi competeix també el prestigiós cineasta Bob Rafelson, amb *Blood and Wine*, que inaugurarà el festival amb un repartiment que inclou actors com Michael Caine i Jack Nicholson. D'altra banda hi participen Bertrand Tavernier, amb *Capitaine Conan*; la realitzadora índia Mira Nair, que presentarà *Kama Sutra: a Tale of Love*; i el xinès Zhou Xiaowen, amb la coproducció *The emperor's shadow*. El peruà Francisco J. Lombardi, oferirà *Bajo la piel*, el brasiler Carlos Digueš hi anirà amb *Tieta do agreste* i l'argentí Eduardo Mignogna, *Sol de otoño*. Completen la secció oficial l'irlandès

Richard Harris, amb *Trojan Eddie*; l'italià Renato de Maria, amb *Hotel Paura*; el nord-americà Ted Demme, amb *Beautiful girls*; l'iranià Majid Majidi, amb *Pedra*; l'alemanya Helke Misselwitz (menció especial del jurat en 1992), amb *Engelchen*; i el britànic Trevor Nunn, amb *Twelfth night*.

Entre els membres del jurat destaquen dos personatges ben coneguts per al públic donostiarra: l'actriu María de Meideiros –*Pulp Fiction*, *Huevos de oro*– i Mike Figgis –Concha de Plata en l'última edició amb *Leaving Las Vegas*–. A més a més formaran part del jurat el prestigiós cineasta iranià Abbas Kiarostami, el director de fotografia brasiler Afonso Beato, el productor alemany Ulrich Felsberg, la guionista mexicana Paz Alicia Garciadiego i el músic donostiarra Alberto Iglesias.

Així mateix, tot sembla indicar que Al Pacino, intèrpret de títols com *He-*

at o *City Hall* seguirà els passos de Glenn Ford, Bette Davis, Lana Turner o Susan Sarandon i li concediran el Premi Donostia a la seua trajectòria cinematogràfica.

Fora de la secció oficial, el Festival de Donostia reforça la secció Zabaltegi –secció oberta–, on competeixen 25 pel·lícules de directors novells pel premi Euskal Media que concedeix el Govern basc. En aquesta secció, els cinèfils podran trobar una àmplia oferta de pel·lícules que van des de *Pasajes*, de Daniel Calparsoro, a *Tormenta blanca*, de Ridley Scott, o *Belleza robada*, de Bertolucci. Unes altres seccions fora de competició són *Made in Spanish*, la selecció dels crítics de cinema internacionals o la Jornada de Cinema Basc.

Una oferta àmplia i variada que, com va dir Diego Galán a la presentació del Festival, pretén donar "un film per a cada ciutadà". I.G.

"Aquest és un festival que arrisca més que d'altres"

—Podem parlar de "consolidació", després d'uns anys d'aigües revoltes, del Festival de Cinema de Sant Sebastià?

—Jo crec que, de consolidació, se'n pot parlar des de fa molts anys. Crec que és un Festival estable almenys des que va recuperar la Categoria A en el 85.

—Què aporta de positiu i de negatiu a la Categoria A al Festival?

—De positiu, l'expectació, i de negatiu, que és més difícil teixir la programació de la secció oficial, que està subjecte a la normativa de la FIAPE, que t'exigeix que les pel·lícules no hagen competit en cap altre festival, que hi haja un mínim de països en concurs. Hi ha una legislació que cada vegada ho posa més difícil.

—Enfront de Venècia, Berlín o Canes, Donostia ha trobat un terreny propici, en què, sense competir amb ells, també pot fer notar la seua presència davant la indústria cinematogràfica internacional?

—No som els germans pobres d'aquesta comparança. Per descomptat sí que sabem quin és el germà ric. Canes és el superfestival i no té res a veure amb els altres. Berlín és un festival que se celebra al febrer i per tant està molt lluny. El nostre punt de comparació és Venècia, que, per les dates, ens resulta molt proper i resulta més abellidor. Però, segons el que he llegit enguany, crec que estem en condicions d'oferir una programació millor que la de Venècia.

—Però al marge d'això, un dels reptes del festival ha estat intentar trobar la seua identitat...

—Hi insistesc: ja l'ha trobada. Aquest és un festival que arrisca, més que altres, per exemple, a l'hora de fer retrospectives. L'any passat, amb motiu del centenari del cine, Berlín dedicà una retros-

pectiva a Buster Keaton i Canes la va oferir a John Ford; són personalitats incommensurables i reconegudíssimes. Nosaltres podíem haver fet Hitchcock, però preferíem fer Gregory LaCao, i enguany fem Browning.

—Sant Sebastià és el mostrador internacional de la producció espanyola?

—Per què?, de pel·lícules espanyoles, en presentem moltes menys que Canes de franceses. En tot cas, això seria una senya d'identitat i no un punt en contra.

—Una de les iniciatives que destaca és la idea de popularitzar el festival i fer-lo més accessible a la gent.

—És que és una característica del festival que el distingeix d'altres de la seua categoria. En aquest cas, tenim la ciutat més cinèfila de tot l'estat, perquè és la que té més pantalles per habitant.

—Com ha sobreviscut aquest festival durant tants anys al costat d'una situació social i política tan fràgil i inestable?

—Formant part de la societat, involucrant-s'hi. Hi ha hagut anys difícils i d'altres sense cap aldarull.

—Parleu prèviament?

—Amb qui?

—Amb...

—I qui són? Si els coneixes, dona-me'n els telèfons.

—Es pot confirmar ja *Al Pacino com a Premi Donostia*?

—Però si ja ho sap tothom! Es va filtrar la notícia i la donaren per bona sense confirmar-la. Llavors, com que ja se sap, la deixarem circular. És més divertit.

—Però això no impedeix que pugam haver-hi sorpreses de darrera hora?

—Això, és cert, no impedeix que hi haja sorpreses, i si n'apareixen en l'últim moment, jo tampoc no les conec. **I. G.**

Diego Galán. Considera que el festival està consolidat.

KARLOS KORBELLA

Un festival que entengué que, un dels principals capitals i trets d'identitat que tenia en les mans, a diferència dels certàmens mastodòntics, era la ciutat, la gent de Sant Sebastià. En aquest sentit, els organitzadors tendiren a l'especialització, a acotar el terreny sobre el qual podria trobar el seu espai. "En contrast amb els macrofestivals, el de Sant Sebastià té una dimensió que el fa fàcilment reconoscible. Ofereix la proximitat a la societat donostiarra, el fet de ser punt d'encontre, de convertir-se en una manifestació cultural i social d'enorme transcendència", ens recorda Genoveva Gastaminza, periodista donostiarra responsable de premsa del festival.

Avui, amb un equip que des de fa quatre anys es manté al capdavant de l'Organització del festival, es pot parlar de consolidació, d'una línia estable i en una direcció definida. Per aconseguir-ho ha hagut de superar moments d'incertesa —sobretot quan les institucions entraren en joc— que es concretaven especialment en el relleu successiu de directors entre finals dels 80 i començament dels 90. Hi passaren en un batre d'ulls Koldo Anasagasti, Pello Aldazaba, Pilar Miró, Rudy Bamet i alguns més, en una llista que es fa interminable. Així Donostia i el seu festival s'han convertit en la plataforma de llançament, en el mostrador per a la producció realitzada en llengua hispana —sobretot des dels ulls de la indústria cinematogràfica espanyola—, que té un immillorable trampolí cada any per presentar les seues novetats. Diego Galán, expert en les arts del cel·luloide i director del festival, és un dels grans valedors, en els últims anys, de la consolidació del certamen. Arrere queden personatges com Pilar Olascoaga, Ramón Labaien, etc. sense l'aportació dels quals difícilment seria comprensible el certamen actual. Però Galán ha aglutinat audàcia i capacitat de risc, amb una concepció del festival que sintonitza amb la idiosincràsia dels donostiarres, encertant en les innovacions, potenciant les seccions complementàries —entre altres la de Zabaltegi, o secció oberta, fora

de concurs—, fent, al capdavant, un festival més competitiu, més atractiu i popular, que arriba a la gent i que converteix els ciutadans en còmplices directes de l'esdeveniment. Galán i el seu equip van veure que el festival no tenia opció de jugar una basa guanyadora, per a atraure cap a Donostia l'atenció internacional, pessigant Venècia i Berlín—Canes ja és una altra cosa— i opta per la basa de popularitzar el festival amb iniciatives com la del velòdrom d'Anoeta, escenari de grans actes esportius, musicals i polítics, per a acostar el cinema a tothom, de grans a petits. La iniciativa "Porta els teus pares al cinema" de l'any passat tingué un gran èxit i enguany tornarà a repetir-se. A més, en aquesta edició es farà una clausura paral·lela entre l'escenari habitual del Victoria Eugenia i el velòdrom.

Com remarca Begona del Teso, crítica de cine, Sant Sebastià "ha demostrat una gran capacitat per saber fer-se un forat i, avui per avui, comença a llançar alguns reptes a altres festivals". Un d'aquests reptes s'ha produït enguany amb la presència de *The fan*, film de Tony Scott protagonitzat per Robert de Niro que va optar a última hora per retirar-se de Venècia i clausurar el certamen donostiarrà.

Categoria A. Ha estat un dels grans reptes del Festival de Cinema, és a dir, mantenir-se en la categoria màxima que concedeix la FIAPF, la Categoria A. Una categoria que, com afirma Diego Galán (vegeu entrevista) és el fet que confereix al Festival de Donostia l'expectació que cada any l'envolta, i, sobretot, les expectatives que els professionals, productors i realitzadors hi posen.

El certamen de Sant Sebastià va perdre durant cinc anys aquesta categoria, però en l'any 1985 la recuperà. L'existència d'una competència ofereix una tensió alta al festival i l'obliga a complir unes normes rígides i inalterables, entre les quals destaca la presència de pel·lícules que prèviament no han estat estrenades enlloc. Això fa que l'organització, en molts moments, tinga davant seu el repte d'aconse-

guir una secció oficial de gran nivell en un moment en què, per qüestió de dates, coincideix quasi en el temps amb el festival de Venècia. D'aquesta manera, Venècia es converteix en la competència més directa del festival basc. Així, la sort, la "collita" cinematogràfica anual i el rigor en la selecció de les pel·lícules són alguns dels elements que guanyen més pes en l'aspecte cinematogràfic de l'organització del festival.

Segons el parer de Begona del Teso, la Categoria A "és un adornament i una trava", que ni dóna ni lleva. Aquesta periodista manté que a Sant Sebastià "encara li continua fent mal aquest tipus de gent que no va mai al festival i que en el fons vol que aquest siga com els grans festivals". En aquest sentit opina que "el Festival de Sant Sebastià seria més feliç si es poguera llevar de damunt la lletra A i poguera presentar pel·lícules més atractives per a la gent".

Des d'un altre punt de vista, en canvi, Donostia té l'opció de presentar, d'una banda, una secció oficial competitiva, i de l'altra, una sèrie de seccions complementàries que permeten d'oferir un ampli ventall d'opcions cinematogràfiques.

Sessió cinematogràfica al velòdrom d'Anoeta. Iniciatives com aquesta han popularitzat el festival.

Íñaki Gorostidi

EL TEMPS

EL TEMPS inicia una nova campanya de difusió

ES NECESSITEN COL·LABORADORS/ES COMERCIALS

Si estàs compromès/esa amb el propi país i la seva cultura.
Si creus en la necessitat d'un mitjà de comunicació útil per al conjunt dels Països Catalans.
I si tens facilitat de contacte i relació amb persones i col·lectius.

Treballa amb nosaltres a temps parcial.
En un equip obert i dinàmic
I amb un contracte mercantil amb comissions i incentius.

Interessats escriure a:

Aribau, 15, 4t 2a
 08011 BARCELONA
 Fax: 453.14.08

Baró de Càrcer, 40, 13.
 46001 VALÈNCIA
 Fax: 352.09.83

(telèfon i adreça de contacte imprescindible)